

Subsidies ten voordele van het toerisme in Vlaanderen

Overzicht van lokale en Vlaamse subsidies in 2014
ten gunste van het toerisme in het Vlaamse Gewest.

Karolien Weekers
Departement Kanselarij en Bestuur
Studiedienst Vlaamse Regering
Januari 2017

Inleiding

In opdracht van de stuurgroep Toerisme, met daarin vertegenwoordigers van het Departement Internationaal Vlaanderen en Toerisme Vlaanderen, voert de Studiedienst van de Vlaamse Regering een onderzoek uit naar de subsidies die van de Vlaamse en de lokale overheden naar toerisme toevloeien.

Hoewel de begrotingssystemen en categorisering op de verschillende niveaus anders zijn, wordt gestreefd naar zoveel mogelijk eenvormigheid. Concreet wordt er gewerkt met jaarrekeningen of uitbetaalde bedragen, situatie 2014. Er wordt steeds een onderscheid gemaakt tussen werkings- en investeringssubsidies. We hebben voor elk van de groepen subsidies zelf de afbakening moeten maken van wat we onder toerisme verstaan. Daarvoor zijn we uitgegaan van de Vlaamse definiëring van toerisme, waarbij we de vervoerssector weliswaar buiten beschouwing laten. Voor de lokale en Vlaamse subsidies bakenen we de beleidsvelden af die aansluiten bij deze definitie.

Hierna komen in een eerste punt de Vlaamse subsidies aan bod, in het tweede punt worden de subsidies van de lokale besturen aan toerisme meer in detail te belicht. We willen hierbij meteen benadrukken dat de subsidies die op de verschillende niveaus worden uitbetaald niet zomaar opgeteld kunnen worden. Zo kan de Vlaamse overheid ook subsidies aan lokale overheden geven die dan weer gebruikt kunnen worden ten behoeve van het toerisme. Waar mogelijk proberen we deze overlap in beeld te brengen, maar dat is niet altijd eenvoudig.

1. Subsidies van de Vlaamse overheid

Het eerste niveau waarvan we de subsidies ten voordele van toerisme in beeld willen brengen, is het Vlaamse niveau. In de eerste plaats geven we meer uitleg bij de manier waarop we de gegevens over subsidies van de Vlaamse overheid in het kader van toerisme hebben verzameld. Daarna bespreken we de cijfers voor 2014.

1.1. Methode van verzamelen

We werken met de cijfers van de algemene uitgavenbegroting, na afsluiting. We krijgen de tabellen op het nodige detailniveau aangeleverd door het Departement Financiën en Begroting en dat afzonderlijk voor de Vlaamse ministeries, de diensten met afzonderlijk beheer (of DAB's) en de Rechtspersonen. Voorbeelden van ministeries zijn de verschillende departementen, maar ook een heel aantal agentschappen. DAB's zijn bijvoorbeeld het Kasteel van Gaasbeek of het instituut voor onroerend erfgoed. Bij de rechtspersonen kan je onder meer Toerisme Vlaanderen en Sport Vlaanderen vinden.

Na het samenvoegen van deze sets kunnen we de gegevens ook nu sorteren op verschillende manieren. In de eerste plaats bestaat de mogelijkheid om inhoudelijk te sorteren naargelang van het beleidsdomein. Bij de Vlaamse begroting gebruikt men daartoe de internationaal erkende COFOG-indeling (Classification of the Functions of Government). Deze indeling biedt een minder gedetailleerd niveau dan dat we bij de lokale

subsidies kunnen zien, maar toch kunnen we die beleidsvelden selecteren die een link hebben met toerisme. In tabel 1 hieronder kan u aflezen waar deze beleidsvelden zich precies in de COFOG-hiërarchie bevinden.

TABEL 1: Opgenomen (grijs gearceerd) beleidsvelden uit de Vlaamse begroting in het kader van toerisme

04 Economische zaken	04.1 Algemene economische, handels- en arbeidsmarktaangelegenheden		
	04.2 Landbouw, bosbouw, visserij en jacht		
	04.3 Brandstoffen en energie		
	04.4 Mijnbouw, industrie en bouwnijverheid		
	04.5 Vervoer		
	04.6 Communicatie		
	04.7 Andere bedrijfstakken	04.71 Handel en opslag	
		04.72 Hotels en restaurants	
		04.73 Toerisme	
04.74 Ontwikkelingsprojecten met diverse doeleinden			
04.8 S&O op het gebied van economische zaken			
04.9 Economische zaken, n.e.g.			
08 Recreatie, cultuur en godsdienst	08.1 Diensten op het gebied van recreatie en sport	08.10 Diensten op het gebied van recreatie en sport	
	08.2 Diensten op het gebied van cultuur	08.2 Diensten op het gebied van cultuur	
	08.3 Diensten van omroepen en uitgeverijen		
	08.4 Diensten van religieuze en andere gemeenschappen		
	08.5 S&O op het gebied van recreatie, cultuur en godsdienst		
	08.6 Recreatie, cultuur en godsdienst, n.e.g.		

In totaal onderscheiden we vier categorieën uitgaven die we als toeristisch beschouwen. In eerste instantie vinden we in de groep economische zaken, onder de subgroep andere bedrijfstakken, twee beleidsvelden die we willen opnemen, namelijk: (1) Hotels en restaurants en (2) Toerisme. In de groep recreatie, cultuur en godsdienst nemen we er ook twee op, namelijk: (3) Diensten op het gebied van recreatie en sport en (4) Diensten op het gebied van cultuur. We hebben dus vier categorieën, maar deze zijn wel breder dan de beleidsvelden die we bij de lokale subsidies opnamen. Omdat we een kleiner detailniveau hebben zullen we soms iets teveel opnemen (sport kunnen we niet uitzuiveren), maar daardoor verliezen we misschien ook dingen die we in principe wel zouden moeten opnemen.

In de tweede plaats moeten we beslissen welke soorten van **uitgavenposten** we willen meenemen. Ook nu nemen we enkel de werkingssubsidies en de investeringssubsidies op. We nemen dus geen gewone werkingskosten (zijnde lonen en andere exploitatie-uitgaven), geen investeringen of aflossingen van schulden op.

Ten derde is het interessant om te kijken aan wie deze subsidies worden uitbetaald. Aan de hand van de **economische sectorcode** kunnen we zien wie de tegenpartij is die de subsidies ontvangt. Bij de Vlaamse begroting werkt men met de internationaal erkende ESR-codes (Europees systeem van de rekeningen), op basis waarvan men de ontvangers van de subsidies kan groeperen: zoals vzw's, gezinnen, lokale overheden, andere overheden, bedrijven, enz.

1.2. Resultaten Vlaamse overheid

In 2014 gaf de Vlaamse overheid **in totaal** bijna 650 miljoen euro uit aan subsidies in het kader van toerisme. Dat is 74% van het totale budget dat in 2014 aan toerisme werd uitgegeven door de Vlaamse overheid. De overige 26% zijn dus werkingskosten of investeringen in toerisme. Deze 650 miljoen euro komt ook overeen met 2,2% van alle uitgaven in alle beleidsvelden samen. 650 miljoen euro is daarnaast ook goed voor 101 euro per inwoner¹ of 11,5 euro per toerist² in het Vlaamse Gewest in 2014.

Bekijken we de **verschillende beleidsvelden** waar deze subsidies worden uitbetaald, dan zien we dat het overgrote deel van de subsidies in het beleidsveld cultuur wordt uitbetaald. De Vlaamse overheid geeft aan cultuur immers bijna 550 miljoen euro uit, goed voor 85% van de toeristische subsidies. Aan sport en recreatie wordt 72 miljoen euro subsidies uitbetaald en binnen het beleidsveld toerisme geeft de Vlaamse overheid ruim 28 miljoen euro uit. Deze 28 miljoen betreft voor het grootste deel de door Toerisme Vlaanderen uitbetaalde subsidies. Enkel de subsidies worden hier opgenomen. De werkingskosten van toerisme Vlaanderen, of de lonen worden niet mee in rekening genomen.

We kunnen ook de **aard van de subsidie** bekijken. Nemen we opnieuw het totaal bedrag van 648 miljoen euro aan uitbetaalde subsidies aan toerisme onder de loep, dan zien we dat bijna 82% van dat bedrag, of 531 miljoen euro, werkingssubsidies zijn. De overige 117 miljoen euro zijn investeringssubsidies. In de beleidsvelden Cultuur en Sport en recreatie zijn de investeringssubsidies zowel in relatieve als absolute cijfers een stuk lager dan de werkingssubsidies. Enkel in het beleidsveld toerisme worden meer investeringssubsidies dan werkingssubsidies uitbetaald.

TABEL 2: Werkingssubsidies, investeringssubsidies en totale subsidies door de Vlaamse overheid aan toerisme, naar beleidsveld, 2014, in euro en % van het totaal.

	Werkingsubsidies		Investeringsubsidies		Totale subsidies	
	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal
Cultuur	458.184.956	70,6	89.624.673	13,8	547.809.628	84,4
Sport en recreatie	64.640.425	10,0	7.862.857	1,2	72.503.282	11,2
Toerisme	8.760.771	1,4	19.726.063	3,0	28.486.834	4,4
TOTAAL TOERISME	531.586.152	81,9	117.213.592	18,1	648.799.745	100,0

BRON: FB, verwerking DKB-SVR.

In een volgende stap kunnen we kijken wie de **begunstigden** zijn van de subsidies die in de toeristische beleidsvelden worden uitbetaald. Opvallend is dat bijna de helft van alle subsidies (49,8%) of ruim 320 miljoen euro wordt uitbetaald aan verenigingen zonder winstoogmerk. Deze organisaties ontvangen vooral werkingstoelagen, namelijk samen 300 miljoen euro. Daarnaast gaat bijna één derde van alle subsidies naar de lokale overheden, waarbij ook hier meer werkingssubsidies dan investeringssubsidies worden uitbetaald. Een derde groep ontvangers zijn de bedrijven en financiële instellingen, maar ook gezinnen

¹ We nemen hier alle 6.410.705 inwoners van het Vlaamse Gewest op 1 januari 2014.

² Als toeristen tellen we hier de 8.359.077 aankomsten in het Vlaamse Gewest van verblijfstoeristen (Belgen en buitenlanders) in 2014 en de 48.251.245 Belgische en buitenlandse dagtoeristen in het Vlaamse Gewest (TSA 2014).

ontvangen nog 2,5% van de Vlaamse subsidies aan toerisme, goed voor ruim 16 miljoen euro. Opvallend bij de gezinnen is dat de investeringssubsidies (9,7 miljoen euro) hoger zijn dan de werkingssubsidies (6,8 miljoen euro) en dat het aandeel van 2,5% heel erg gelijkloopt met de 2,6% lokale subsidies aan toerisme die huishoudens ontvangen. De overige 3 categorieën van ontvangers krijgen elk minder dan 1% van de subsidies.

TABEL 3: Werkingssubsidies, investeringssubsidies en totale subsidies door de Vlaamse overheid aan toerisme, naar economische sectorcode, 2014, in euro en % van het totaal.

	Werkingsubsidies		Investeringsubsidies		Totale subsidies	
	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal
Verenigingen zonder winstoogmerk	299.901.033	46,2	23.112.002	3,6	323.013.035	49,8
Lokale overheden	146.330.696	22,6	64.716.034	10,0	211.046.730	32,5
Bedrijven en financiële instellingen	67.461.783	10,4	17.128.692	2,6	84.590.474	13,0
Gezinnen	6.825.161	1,1	9.748.531	1,5	16.573.692	2,6
Buitenland	5.776.563	0,9	0	0,0	5.776.563	0,9
Andere overheden (federale, gemeenschappen en gewesten)	4.985.850	0,8	276.732	0,0	5.262.582	0,8
Binnen de institutionele groep (Vlaamse overheid)	305.066	0,0	2.231.602	0,3	2.536.668	0,4
TOTAAL	531.586.152	81,9	117.213.592	18,1	648.799.745	100,0

BRON: FB, verwerking DKB-SVR.

2. Subsidies van lokale besturen

Ook lokale overheden betalen heel wat subsidies uit die het Vlaamse toerisme ten goede komen. In de eerste plaats geven we meer uitleg bij de manier waarop we de gegevens over de subsidies van de lokale besturen in het kader van toerisme hebben verzameld. Daarna presenteren we de cijfers en bespreken in detail de subsidies van lokale overheden. Eerst behandelen we de subsidies van alle lokale besturen samen, daarna zoomen we in op de subsidies door provincies en door gemeenten. Subsidies van OCMW's kwamen niet voor in het kader van toerisme.

2.1. Methode van verzamelen

Sinds 2014 moeten de gemeenten, OCMW's en provincies in het kader van de Beleids- en BeheersCyclus of BBC **digitaal rapporteren** aan de Vlaamse overheid over hun budgetten, jaarrekeningen en meerjarenplannen. Dat gebeurt op een gestandaardiseerde manier: elke provincie, gemeente of OCMW moet zijn cijfers aanleveren in eenzelfde basisset van beleidsvelden. Op die manier kunnen cijfers over de gemeenten en provincies heen gemakkelijk vergeleken worden.

Deze verplichting biedt uiteraard ook de mogelijkheid om de financiële gegevens van lokale besturen in kaart te brengen. We kunnen daartoe een beroep doen op de databank die het Agentschap Binnenlands Bestuur ter beschikking stelt om op een snelle manier die

cijfers te verzamelen die ons interesseren. Voor deze oefening willen we graag een zicht krijgen op de subsidies van de lokale besturen aan toerisme. Omdat we de situatie zo goed mogelijk in beeld willen brengen, werken we met de **jaarrekeningen** en dus de uitbetaalde bedragen en niet met de budgetten, die geschatte bedragen bevatten. We beschikken over de jaarrekeningen van alle provincies en van bijna alle 308 Vlaamse gemeenten (enkel Herstappe en Wielsbeke ontbreken).

We kunnen deze dataset indelen op verschillende manieren. In de eerste plaats bestaat er de mogelijkheid om inhoudelijk op te splitsen naargelang van het **beleidsveld** waarin de uitgaven werden gedaan. In tabel 7 hieronder kan u aflezen waar de beleidsvelden die te maken hebben met toerisme zich precies in de hiërarchie van de BBC bevinden.

TABEL 4: Opgenomen (grijs gearceerd) beleidsvelden uit de jaarrekeningen van de lokale besturen in het kader van toerisme

05 Ondernemen en werken	050 Handel en middenstand	0500 Handel en middenstand
	051 Nijverheid	0510 Nijverheid
	052 Toerisme	0520 Toerisme – Onthaal en promotie
		0521 Toerisme – Sectorondersteuning
		0522 Toerisme – Infrastructuur
		0529 Overige activiteiten inzake toerisme
	053 Land-, tuin- en bosbouw	0530 Land-, tuin- & bosbouw
054 Visvangst	0540 Visvangst	
055 Werkgelegenheid	0550 Werkgelegenheid	
059 Overige economische zaken	0590 Overige economische zaken	
07 Cultuur en vrije tijd	070/3 Kunst- en cultuur	0700 Musea
		0701 Cultuurcentrum
		0702 Schouwburg, concertgebouw, opera
		0703 Openbare bibliotheken
		0704 Letterkunde, gespecialiseerde bibliotheken
		0705 Gemeenschapscentrum
		0709 Overige culturele instellingen
		0710 Feesten en plechtigheden
		0711 Openluchtrecreatie
		0712 Festivals
		0719 Overige evenementen
		0720 Monumentenzorg
		0721 Archeologie
		0729 Overig beleid inzake het erfgoed
	0739 Overig kunst- en cultuurbeleid	
074 Sport	0740 Sport	
075 Jeugd	0750 Jeugd	
079 Erediensten en niet-confessionele levensbeschouwelijke gemeenschappen	0791 Niet-confessionele levensbeschouwelijke gemeenschappen	

Wat de selectie van de beleidsvelden betreft, is het in eerste instantie evident de beleidsvelden in de groep Toerisme op te nemen. Concreet gaat het om 4 velden: (1) Onthaal en promotie, (2) Sectorondersteuning, (3) Infrastructuur en (4) Overige activiteiten inzake toerisme. Daarnaast nemen we 11 van de 15 beleidsvelden uit de groep Kunst en Cultuur: (5) Musea, (6) Cultuurcentrum, (7) Schouwburg, concertgebouw, opera, (8) Overige culturele instellingen, (9) Feesten en Plechtigheden, (10) Openluchtrecreatie, (11) Festivals, (12) Overige evenementen, (13) Monumentenzorg, (14) Overig beleid inzake erfgoed en (15) Overig kunst- en cultuurbeleid. Van de andere categorieën in deze groep nemen we geen

middelen op omdat ze volgens de internationale normen niet toeristisch zijn of omdat ze eerder bedoeld zijn voor de lokale bevolking dan voor toeristen. Een ander beleidsveld dat mogelijk onder toerisme zou kunnen vallen, is het beleidsveld openbaar vervoer. We kiezen er echter voor deze subsidies niet mee op te nemen omdat de lokale subsidies aan het openbaar vervoer vooral de derdebetalerssystemen van De Lijn omvatten, waar gemeenten een deel van de abonnementen van hun burgers betalen. Omdat deze abonnementen niet uit toeristische oogpunt gebruikt worden, nemen we deze subsidies niet mee op.

In de tweede plaats moeten we beslissen welke soorten van **uitgavenposten** we willen meenemen. Aangezien we in deze oefening enkel de subsidies van gemeenten willen kennen, nemen we enkel de werkingssubsidies en de investeringssubsidies op. We nemen dus geen gewone werkingskosten (zijnde lonen en andere exploitatie-uitgaven) en investeringen (in eigen patrimonium) op.

Ten derde is het interessant om te kijken aan wie deze subsidies worden uitbetaald. Aan de hand van de **economische sectorcode** kunnen we zien wie de tegenpartij is die de subsidies ontvangt. Het gaat dan om groepen van ontvangers, zoals extern verzelfstandigde agentschappen (EVA's), intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS'en), de regionale overheid, instellingen zonder winstoogmerk, enz.

2.2. Resultaten lokale besturen

In 2014 geven de lokale besturen **in totaal** ruim 211 miljoen euro uit aan subsidies in het kader van toerisme. Dat is 30% van het totale budget dat in 2014 aan toerisme werd uitgegeven door alle lokale besturen samen. Lokale besturen geven dus 70% van hun uitgaven aan toerisme niet in subsidies uit, maar in werkingskosten of eigen investeringen. Bij de Vlaamse overheid zagen we het omgekeerde beeld: 74% van de uitgaven aan toerisme waren subsidies. Omgerekend is 211 miljoen euro ook goed voor 1,4% van alle uitgaven van alle lokale besturen samen. Deze 211 miljoen euro komt ook neer op 33 euro per inwoner³ of 3,7 euro per toerist⁴ in het Vlaamse Gewest in 2014. Het is opvallend dat het bedrag dat lokale besturen uitgeven aan toeristische subsidies, ongeveer net even groot is als de subsidies die de lokale overheden van Vlaanderen ontvangen ten voordele van toerisme.

Bekijken we de **verschillende beleidsvelden** waar deze subsidies worden uitbetaald, dan zien we dat vooral aan musea veel subsidies worden gegeven. Vlaamse musea ontvangen ruim 35,5 miljoen euro aan subsidies van lokale besturen, culturele instellingen bijna 29 miljoen euro. Daarnaast zijn er drie beleidsvelden die ongeveer 24,5 tot 27 miljoen euro krijgen: het veld 'overig kunst en cultuurbeleid', onthaal en promotie in het kader van toerisme en de cultuurcentra. Deze vijf beleidsvelden halen samen ruim twee derden van alle subsidies van lokale besturen in het kader van toerisme op. De volgende vijf

³ We nemen hier alle 6.410.705 inwoners van het Vlaamse Gewest op 1 januari 2014 omdat we de gegevens van alle lokale besturen in beschouwing nemen.

⁴ Als toeristen tellen we hier de 8.359.077 aankomsten in het Vlaamse Gewest van verblijfstoeristen (Belgen en buitenlanders) in 2014 en de 48.251.245 Belgische en buitenlandse dagtoeristen in het Vlaamse Gewest (TSA 2014).

beleidsvelden halen tussen de 7 en 15 miljoen euro op aan lokale subsidies: openluchtrecreatie, overig beleid inzake erfgoed, monumentenzorg, sectorondersteuning toerisme en feesten en plechtigheden. In de overige vijf beleidsvelden wordt in 2014 minder dan 6,5 miljoen euro aan subsidies uitbetaald.

TABEL 5: Werkingssubsidies, investeringssubsidies en totale subsidies door lokale besturen aan toerisme, naar beleidsveld, 2014, in euro en % van het totaal.

	Werkingsubsidies		Investeringsubsidies		Totale subsidies	
	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal
Musea	25.294.943	12,0	10.237.366	4,8	35.532.309	16,8
Overige culturele instellingen	26.184.927	12,4	2.523.901	1,2	28.708.828	13,6
Overig kunst- en cultuurbeleid	22.072.223	10,4	4.808.422	2,3	26.880.645	12,7
Toerisme : Onthaal en promotie	24.616.191	11,6	423.737	0,2	25.039.928	11,8
Cultuurcentrum	24.053.522	11,4	515.298	0,2	24.568.820	11,6
Openluchtrecreatie	14.595.761	6,9	775.855	0,4	15.371.617	7,3
Overig beleid inzake het erfgoed	10.059.096	4,8	1.271.713	0,6	11.330.809	5,4
Monumentenzorg	2.212.890	1,0	7.182.121	3,4	9.395.011	4,4
Toerisme: Sectorondersteuning	8.986.575	4,3	223.555	0,1	9.210.130	4,4
Feesten en plechtigheden	6.637.808	3,1	682.646	0,3	7.320.454	3,5
Schouwburg, concertgebouw, opera	6.434.071	3,0	0	0,0	6.434.071	3,0
Overige evenementen	4.898.997	2,3	33.530	0,0	4.932.527	2,3
Toerisme: overige activiteiten	3.990.564	1,9	1.870	0,0	3.992.434	1,9
Festivals	1.915.046	0,9	0	0,0	1.915.046	0,9
Toerisme: Infrastructuur	195.324	0,1	568.188	0,3	763.512	0,4
TOTAAL TOERISME	182.147.939	86,2	29.248.205	13,8	211.396.143	100,0

BRON: ABB, verwerking DKB-SVR.

We kunnen ook de aard van de subsidie bekijken. Nemen we opnieuw het totaal bedrag van 211 miljoen euro aan uitbetaalde subsidies aan toerisme onder de loep, dan zien we dat ruim 86% van dat bedrag, of 182 miljoen euro, werkingssubsidies zijn. De overige 29 miljoen euro zijn investeringssubsidies. In bijna alle beleidsvelden zijn de investeringssubsidies zowel in relatieve als absolute cijfers een stuk lager dan de werkingssubsidies. Enkel bij Monumentenzorg en toeristische infrastructuur worden meer investeringssubsidies dan werkingssubsidies uitbetaald. Bij de werkingssubsidies zien we dezelfde vijf beleidsvelden die het meeste geld krijgen als bij de totale subsidies. Bij de investeringssubsidies staan de musea opnieuw op de eerste plaats, maar monumentenzorg springt van plaats 8 in totaal naar plaats 2.

In een volgende stap kunnen we kijken wie de begunstigden zijn van de subsidies die in de toeristische beleidsvelden worden uitbetaald. Drie groepen begunstigden krijgen samen ruim 87% van alle subsidies. De EVA's of Extern Verzelfstandigde Agentschappen krijgen 34% van alle middelen of ruim 72 miljoen euro. Voorbeelden hiervan zijn de autonome gemeente- en provinciebedrijven of gemeentelijke vzw's, die bijvoorbeeld heel vaak voorkomen in het kader van cultuur. Naast de EVA's ontvangen ook de instellingen zonder winstoogmerk (allerhande middenveldorganisaties en sociale, culturele en recreatieve verenigingen) ruim 30% van de toeristische subsidies, bijna 64 miljoen euro. Ook de niet-financiële vennootschappen ontvangen 48 miljoen euro of bijna 23% van de subsidies uitbetaald door lokale besturen aan toerisme. Daarnaast ontvangen de huishoudens bijna 17 miljoen euro subsidies (7,9% van het totaal) en de gemeenten 5,5 miljoen euro of 2,6%

van het totaal. De overige 10 categorieën van ontvangers krijgen elk minder dan 1% van de subsidies. Opgesplitst naar werkings- en investeringssubsidies zien we dezelfde drie groepen die met voorsprong de meeste subsidies ontvangen: EVA's, izw's en niet-financiële vennootschappen.

TABEL 6: Werkingssubsidies, investeringssubsidies en totale subsidies door lokale besturen aan toerisme, naar economische sectorcode, 2014, in euro en % van het totaal.

	Werkingsubsidies		Investeringsubsidies		Totale subsidies	
	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal
EVA's	58.959.630	27,9	13.249.685	6,3	72.209.315	34,2
Instellingen zonder winstoogmerk.	59.527.148	28,2	4.291.521	2,0	63.818.669	30,2
Niet-financiële vennootschappen	41.876.412	19,8	6.288.827	3,0	48.165.240	22,8
Huishoudens	14.396.553	6,8	2.364.795	1,1	16.761.348	7,9
Gemeenten	2.889.338	1,4	2.562.396	1,2	5.451.734	2,6
IGS'en	1.639.784	0,8	137.549	0,1	1.777.332	0,8
Regionale overheden	1.570.935	0,7	184.706	0,1	1.755.640	0,8
Provincies	522.242	0,2	24.772	0,0	547.014	0,3
Financiële instellingen	452.318	0,2	2.499	0,0	454.817	0,2
Besturen van eredienst	189.386	0,1	64.924	0,0	254.310	0,1
OCMW's	36.484	0,0	76.530	0,0	113.014	0,1
Andere lokale overheden	68.961	0,0	0	0,0	68.961	0,0
Federale overheid	11.226	0,0	0	0,0	11.226	0,0
Sociale zekerheid	7.222	0,0	0	0,0	7.222	0,0
Politiezones	300	0,0	0	0,0	300	0,0
TOTAAL	182.147.939	86,2	29.248.205	13,8	211.396.143	100,0

BRON: ABB, verwerking DKB-SVR.

Ten slotte kunnen we het totaalbedrag van 211 miljoen euro aan uitbetaalde subsidies door **lokale besturen** in het kader van toerisme in 2014 ook opsplitsen naar het type lokaal bestuur dat de uitgaven doet. 69% van deze subsidies wordt door gemeenten uitbetaald, 31% door provincies. De OCMW's betalen geen subsidies uit in de toeristische beleidsvelden. De gemeenten geven in totaal 147 miljoen euro uit aan toeristische subsidies, 121,5 miljoen euro daarvan als werkingssubsidies en 25,5 als investeringssubsidies. De provincies geven ruim 64 miljoen euro uit aan toeristische subsidies, waarvan 60,5 aan werkingssubsidies en 3,8 aan investeringssubsidies. Hierna gaan we achtereenvolgens dieper in op de subsidies uitbetaald door gemeenten en provincies.

2.3. Detailresultaten provincies

In 2014 gaven de vijf Vlaamse provincies **in totaal** ruim 64 miljoen euro uit aan subsidies ten voordele van toerisme. Dat is 5,8% van alle uitgaven van de provincies in 2014 samen of 40,3% van het budget dat in 2014 aan toerisme werd uitgegeven door de provincies. Binnen de lokale besturen geven provincies in vergelijking met gemeenten relatief meer aan toeristische subsidies dan aan werkingsuitgaven of investeringen in het eigen

patrimonium. Deze 64 miljoen euro komt ook neer op 10 euro per inwoner⁵ of 1,1 euro per toerist⁶ in het Vlaamse Gewest in 2014.

Bekijken we de **verschillende beleidsvelden** waar deze subsidies worden uitbetaald, dan stellen we vast dat provincies vooral veel subsidies uitkeren aan openlucht recreatie: 22% van alle subsidies of 14 miljoen euro wordt in dit beleidsveld uitbetaald. Ook aan toerisme-onthaal en promotie wordt 11 miljoen euro of 17% van alle subsidies uitbetaald. Musea komen pas op de derde plaats met 7,7 miljoen euro of 12% van alle uitgaven uitbetaald door provincies in de toeristische beleidsvelden. Dat is een heel ander beeld dan bij de gemeenten, waar musea en overige culturele instellingen elk 19% van de uitbetaalde subsidies ontvangen en openlucht recreatie minder dan 1%.

TABEL 7: Werkingssubsidies, investeringssubsidies en totale subsidies door provincies aan toerisme, naar beleidsveld, 2014, in euro en % van het totaal.

	Werkingsubsidies		Investeringsubsidies		Totale subsidies	
	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal
Openlucht recreatie	13.684.154	21,27	500.000	0,78	14.184.154	22,05
Toerisme: Onthaal en promotie	10.953.814	17,03	0	0,00	10.953.814	17,03
Musea	7.736.530	12,03	0	0,00	7.736.530	12,03
Overig kunst- en cultuurbeleid	5.941.125	9,24	648.056	1,01	6.589.180	10,24
Toerisme: Sectorondersteuning	6.542.809	10,17	0	0,00	6.542.809	10,17
Schouwburg, concertgebouw, opera	5.730.387	8,91	0	0,00	5.730.387	8,91
Overig beleid inzake het erfgoed	3.633.723	5,65	387.095	0,60	4.020.818	6,25
Monumentenzorg	1.621.866	2,52	1.715.322	2,67	3.337.188	5,19
Toerisme: Overige activiteiten	3.307.140	5,14	0	0,00	3.307.140	5,14
Festivals	1.094.661	1,70	0	0,00	1.094.661	1,70
Toerisme: Infrastructuur	0	0,00	485.995	0,76	485.995	0,76
Overige evenementen	156.466	0,24	0	0,00	156.466	0,24
Overige culturele instellingen	105.388	0,16	0	0,00	105.388	0,16
Cultuurcentrum	76.850	0,12	0	0,00	76.850	0,12
TOTAAL	60.584.913	94,19	3.736.468	5,81	64.321.381	100,00

BRON: ABB, verwerking DKB-SVR.

Bekijken we de **aard van de subsidies** meer in detail, dan blijkt dat ruim 94% van de totale subsidies aan toerisme werkingssubsidies zijn. De overige 6% of 3,7 miljoen euro zijn investeringssubsidies. In bijna elk beleidsveld zijn de investeringssubsidies zowel in relatieve als absolute cijfers een stuk lager dan de werkingssubsidies. Enkel in de beleidsvelden toeristische infrastructuur en monumentenzorg worden meer investeringssubsidies dan werkingssubsidies uitbetaald. Bij de werkingssubsidies zien we eenzelfde beeld dan bij de totale subsidies over welke beleidsvelden het hoogste bedrag aan subsidies krijgen.

Naast de globale cijfers voor alle provincies samen, is het ook interessant om te kijken naar meer details. In de eerste plaats kunnen we per beleidsveld kijken naar het **aandeel**

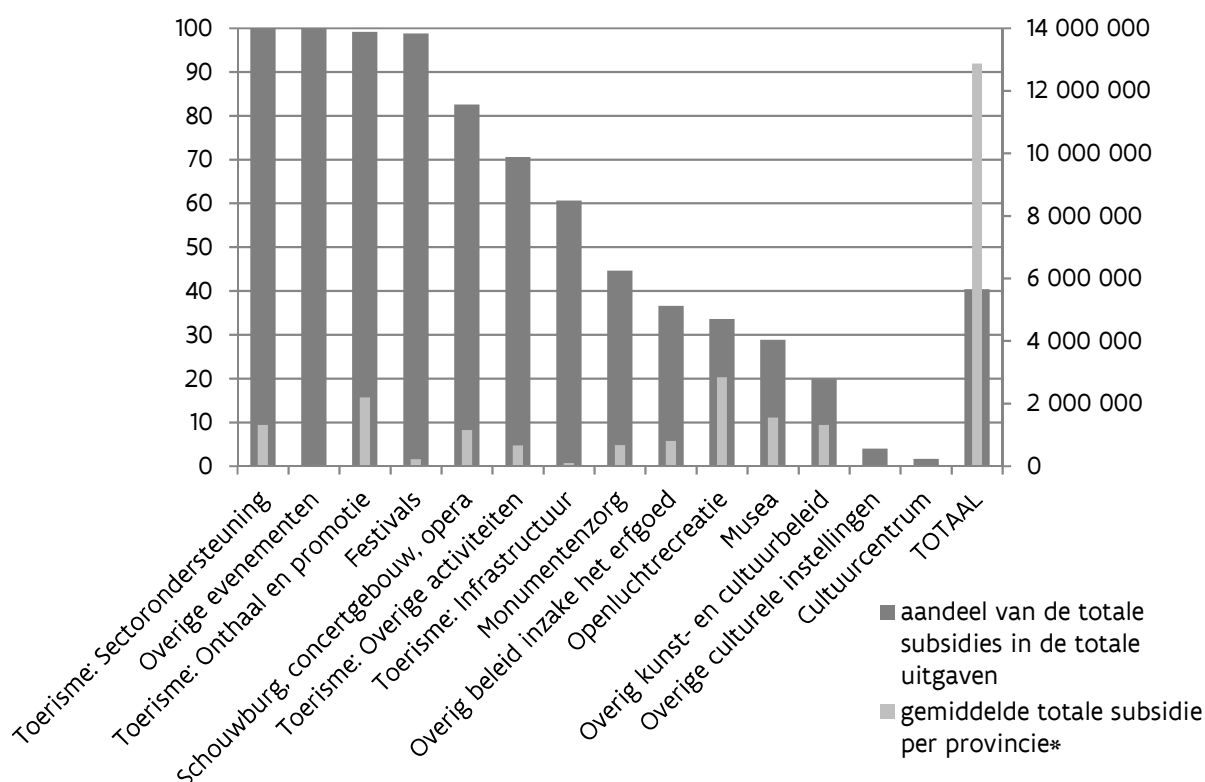
⁵ We nemen hier alle 6.410.705 inwoners van het Vlaamse Gewest op 1 januari 2014.

⁶ Als toeristen tellen we hier de 8.359.077 aankomsten in het Vlaamse Gewest van verblijfstoeristen (Belgen en buitenlanders) in 2014 en de 48.251.245 Belgische en buitenlandse dagtoeristen in het Vlaamse Gewest (TSA 2014).

dat de subsidies hebben in de totale uitgaven van provincies in een bepaald beleidsveld. Voor alle toeristische beleidsvelden samen, zien we dat 40% van alle uitgaven subsidies zijn. In meeste beleidsvelden is dit aandeel veel hoger. In twee toeristische beleidsvelden worden enkel subsidies uitbetaald, namelijk bij de sectorondersteuning en de overige evenementen. Daarnaast zijn er nog eens twee beleidsvelden waar subsidies ruim 98% van de uitgaven uitmaken: Toerisme: onthaal en –promotie en Festivals. In figuur 2 kan worden bekeken wat de aandelen van de subsidies in andere beleidsvelden zijn.

Toch zeggen deze aandelen niet alles. Als we de **gemiddelde provinciale subsidie** per beleidsveld ernaast zetten, valt bijvoorbeeld op dat bij twee van de vier beleidsvelden waar de subsidies bijna 100% van de uitgaven uitmaken, deze subsidies in absolute cijfers relatief laag zijn: 31.293 euro per provincie voor de overige evenementen en 218.932 bij festivals⁷. Aan de andere kant is het aandeel subsidies bij openluchtrecreatie slechts 34% van de totale uitgaven, maar gaat het concreet om gemiddeld 2,8 miljoen euro die in 20014 per provincie werd uitbetaald. Alle toeristische beleidsvelden samen, geven de Vlaamse provincies gemiddeld 12,9 miljoen euro uit aan toeristische subsidies.

FIGUUR 1: Aandeel van de totale subsidies in de totale uitgaven van provincies (linkeras) en gemiddelde totale subsidie per provincie (rechteras), naar beleidsveld, 2014, in % van de totale uitgaven en in euro.

BRON: ABB, verwerking DKB-SVR.

* We delen steeds door vijf, voor alle vijf de Vlaamse provincies, ongeacht of er ook werkelijk uitgaven werden gedaan in dat beleidsveld.

⁷ We delen steeds door vijf, voor alle vijf de Vlaamse provincies, ongeacht of er ook werkelijk uitgaven werden gedaan in dat beleidsveld.

De gemiddelde bedragen die hierboven ter sprake komen, werden berekend op alle vijf de provincies, ongeacht of ze ook werkelijk uitgaven boekten in 2014 in dit beleidsveld. Vandaar dat we hieronder voor elke provincie afzonderlijk de gemiddelde totale subsidie (werkingssubsidie plus investeringssubsidie) per beleidsveld in beeld brengen. Bekijken we dan de totale subsidie per provincie, dan merken we dat achter het gemiddelde bedrag van 12,9 miljoen euro enorme verschillen schuilgaan. In Antwerpen wordt ruim 27,5 miljoen euro uitgegeven aan toeristische subsidies, in Vlaams Brabant ruim 6,5 keer minder, namelijk 4 miljoen euro. Daartussen zitten West-Vlaanderen met 14 miljoen euro, Oost-Vlaanderen met 10 miljoen euro en Limburg met 8 miljoen euro aan subsidies uitgegeven in de toeristische beleidsvelden in 2014.

Aangezien er verschillen zijn in grootte en toeristisch gehalte van de provincies, is het interessant om deze subsidiebedragen ook relatief te bekijken ten opzichte van het aantal inwoners en het aantal toeristen per provincie⁸. Maar ook dan zijn er nog grote verschillen. De provincie Antwerpen geeft in beide gevallen nog steeds het meeste uit: namelijk 15,3 euro per inwoner of 4 euro per toerist. In Vlaams Brabant zien we ook stevast de laagste bedragen: 3,6 euro per inwoner of 1,3 per toerist. Bij de drie andere provincies zien we wat verschillen. West-Vlaanderen geeft per inwoner relatief veel uit (12,2 euro), maar per toerist is dat - gezien de vele toeristen aan de kust- relatief weinig (1,4 euro). Limburg en Oost-Vlaanderen geven per toerist evenveel uit (2,3 euro), maar in Limburg is dat per inwoner (9,7 euro) meer dan in Oost-Vlaanderen (6,8 euro).

TABEL 8: Totale subsidies door provincies aan toerisme, naar provincie en naar beleidsveld, 2014, in euro.

	Antwerpen	West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Limburg	Vlaams Brabant
Openlucht recreatie	10.014.456	0	2.835.500	1.290.038	44.160
Toerisme: Onthaal en promotie	0	6.806.142	3.647.672	500.000	0
Musea	5.880.345	1.682.442	173.744	0	0
Overig kunst- en cultuurbeleid	2.980.675	2.542.002	699.475	289.917	77.112
Toerisme: Sectorondersteuning	0	30.833	0	5.145.304	1.366.672
Schouwburg, concertgebouw, opera	5.351.137	0	379.250	0	0
Overig beleid inzake het erfgoed	281.015	922.838	1.130.247	404.976	1.281.742
Monumentenzorg	52.158	2.091.618	380.399	475.388	337.626
Toerisme: Overige activiteiten	3.027.996	0	279.144	0	0
Festivals	0	0	157.000	0	937.661
Toerisme: Infrastructuur	0	291.087	0	194.908	0
Overige evenementen	0	0	156.466	0	0
Overige culturele instellingen	0	0	105.388	0	0
Cultuurcentrum	0	0	76.850	0	0
TOTAAL	27.587.782	14.366.961	10.021.135	8.300.531	4.044.972
per inwoner	15,30	12,22	6,82	9,69	3,65
per aankomsten en dagtoeristen	4,0	1,4	2,3	2,3	1,3

BRON: ABB, verwerking DKB-SVR.

⁸ We werken hier met het totale inwonersaantal op 1 januari 2014 genomen. Voor de toeristen werden de aankomsten van verblijfstoeristen (Belgen en buitenlanders) in 2014 per provincie opgeteld met de Belgische dagtoeristen (daguitstappenonderzoek 2011) voor het motief ontspanning per provincie. Het aantal buitenlandse dagtoeristen of de dagzakentoeeristen kunnen we niet onderverdelen naar provincie.

Alle vijf de provincies doen toeristische uitgaven, maar niet alle provincies doen dat in evenveel of dezelfde beleidsvelden. De beleidsvelden waar het vaakst uitgaven worden gedaan (vier of vijf van de provincies) zijn openluchtrecreatie, overig kunst- en cultuurbeleid, overig erfgoedbeleid en monumentenzorg. Het met voorsprong hoogste bedrag zien we bij openluchtrecreatie in Antwerpen: in 2014 gaf de provincie ruim 10 miljoen euro uit. Daarna zien we ook hoge bedragen voor toerisme: onthaal en promotie in West-Vlaanderen (6,8 miljoen), musea in Antwerpen (5,8 miljoen), schouwburgen, concertgebouwen en opera in Antwerpen (5,3 miljoen) en toerisme: sectorondersteuning in Limburg (5,1 miljoen). In Oost-Vlaanderen wordt de hoogste subsidie uitbetaald aan openluchtrecreatie (2,8 miljoen) en in Vlaams-Brabant aan sectorondersteuning (1,3 miljoen).

TABEL 9: Werkingssubsidies, investeringssubsidies en totale subsidies door provincies aan toerisme, naar economische sectorcode, 2014, in euro en % van het totaal.

	Werkingsubsidies		Investeringsubsidies		Totale subsidies	
	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal
EVA's	27.630.228	42,96	250.000	0,39	27.880.228	43,35
Instellingen zonder winstoogmerk	16.346.260	25,41	392.745	0,61	16.739.005	26,02
Niet-financiële vennootschappen	14.876.848	23,13	515.657	0,80	15.392.504	23,93
Gemeenten	1.176.436	1,83	2.562.396	3,98	3.738.832	5,81
Huishoudens	337.163	0,52	15.671	0,02	352.834	0,55
Provincies	105.000	0,16	0	0,00	105.000	0,16
Besturen van eredienst	64.388	0,10		0,00	64.388	0,10
IGS'en	40.750	0,06	0	0,00	40.750	0,06
Andere lokale overheden	6.000	0,01		0,00	6.000	0,01
OCMW's	1.839	0,00	0	0,00	1.839	0,00
TOTAAL	60.584.913	94,19	3736468	5,81	64.321.381	100,0 0

BRON: ABB, verwerking DKB-SVR.

Ook nu kan het interessant zijn om de **begunstigden** van de subsidies onder de loep nemen. Drie groepen begunstigden krijgen samen maar liefst 93% van alle subsidies die door provincies werden uitbetaald in de toeristische beleidsvelden in 2014. De EVA's of Extern Verzelfstandigde Agentschappen krijgen 43% van alle middelen of bijna 28 miljoen euro. Reden hiervoor zijn de provinciale domeinen of de KMDA, die in 2014 heel wat subsidies ontvangen. De instellingen zonder winstoogmerk krijgen 26% van de middelen of bijna 17 miljoen euro. Ook de niet-financiële vennootschappen ontvangen 15 miljoen euro of 24% van de subsidies uitbetaald door provincies aan toerisme. Daarnaast ontvangen gemeenten ook bijna 4 miljoen euro subsidies of een kleine 6% van het totaal. De overige categorieën van ontvangers, krijgen elk maximum een halve procent van de subsidies. Bij de werkingssubsidies zien we dezelfde drie groepen die met voorsprong de meeste subsidies ontvangen: EVA's, izw's en niet-financiële vennootschappen. Bij de investeringssubsidies zien we een ander beeld: vooral de gemeenten zijn ontvangers van investeringssubsidies.

2.4. Detailresultaten gemeenten

In 2014 geven de gemeenten **in totaal** ruim 147 miljoen euro uit aan subsidies ten voordele van toerisme. Dat is 1,3% van alle uitgaven van de gemeenten in 2014 samen of 27% van het budget dat in 2014 aan toerisme werd uitgegeven door alle gemeenten samen. Deze 147 miljoen euro komt ook neer op 23 euro per inwoner⁹ of 2,6 euro per toerist¹⁰ in het Vlaamse Gewest in 2014.

TABEL 10: Werkingssubsidies, investeringssubsidies en totale subsidies door gemeenten aan toerisme, naar beleidsveld, 2014, in euro en % van het totaal.

	Werkingsubsidies		Investeringsubsidies		Totale subsidies	
	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal
Overige culturele instellingen	26.079.539	17,73	2.523.901	1,72	28.603.440	19,45
Musea	17.558.412	11,94	10.237.366	6,96	27.795.778	18,90
Cultuurcentrum	23.976.672	16,30	515.298	0,35	24.491.970	16,65
Overig kunst- en cultuurbeleid	16.131.099	10,97	4.160.366	2,83	20.291.465	13,80
Toerisme: Onthaal en promotie	13.662.377	9,29	423.737	0,29	14.086.114	9,58
Feesten en plechtigheden	6.637.808	4,51	682.646	0,46	7.320.454	4,98
Overig beleid inzake het erfgoed	6.425.373	4,37	884.618	0,60	7.309.991	4,97
Monumentenzorg	591.024	0,40	5.466.800	3,72	6.057.823	4,12
Overige evenementen	4.742.531	3,22	33.530	0,02	4.776.061	3,25
Toerisme: Sectorondersteuning	2.443.766	1,66	223.555	0,15	2.667.321	1,81
Openlucht recreatie	911.607	0,62	275.855	0,19	1.187.463	0,81
Festivals	820.386	0,56	0	0,00	820.386	0,56
Schouwburg, concertgebouw, opera	703.684	0,48	0	0,00	703.684	0,48
Toerisme: Overige activiteiten	683.424	0,46	1.870	0,00	685.294	0,47
Toerisme: Infrastructuur	195.324	0,13	82.193	0,06	277.517	0,19
TOTAAL	121.563.025	82,65	25.511.737	17,35	147.074.762	100,0

BRON: ABB, verwerking DKB-SVR.

Bekijken we de **verschillende beleidsvelden** waar deze subsidies in 2014 worden uitbetaald, dan merken we dat vooral aan de overige culturele instellingen en musea veel subsidies worden gegeven. De culturele instellingen ontvangen 28,6 miljoen euro en de musea 27,8 miljoen euro aan subsidies van gemeenten. Daarnaast gaat 24,5 miljoen euro naar het cultuurcentrum en 20,3 miljoen naar het overig kunst- en cultuurbeleid. Deze vier beleidsvelden halen samen ruim twee derden van alle subsidies van gemeenten in het kader van toerisme op. Tellen we ook nog het vijfde beleidsveld in de rij mee, namelijk toerisme: onthaal en promotie, dan loopt het aandeel op tot 78%. De volgende vier beleidsvelden halen tussen de 5 en 7 miljoen euro op aan gemeentelijke subsidies: feesten en plechtigheden, overig beleid inzake erfgoed, monumentenzorg en overige evenementen. In de overige beleidsvelden wordt minder dan 3 miljoen euro aan subsidies uitbetaald. In vergelijking met de provincies valt het op dat de beleidsvelden waarin subsidies worden

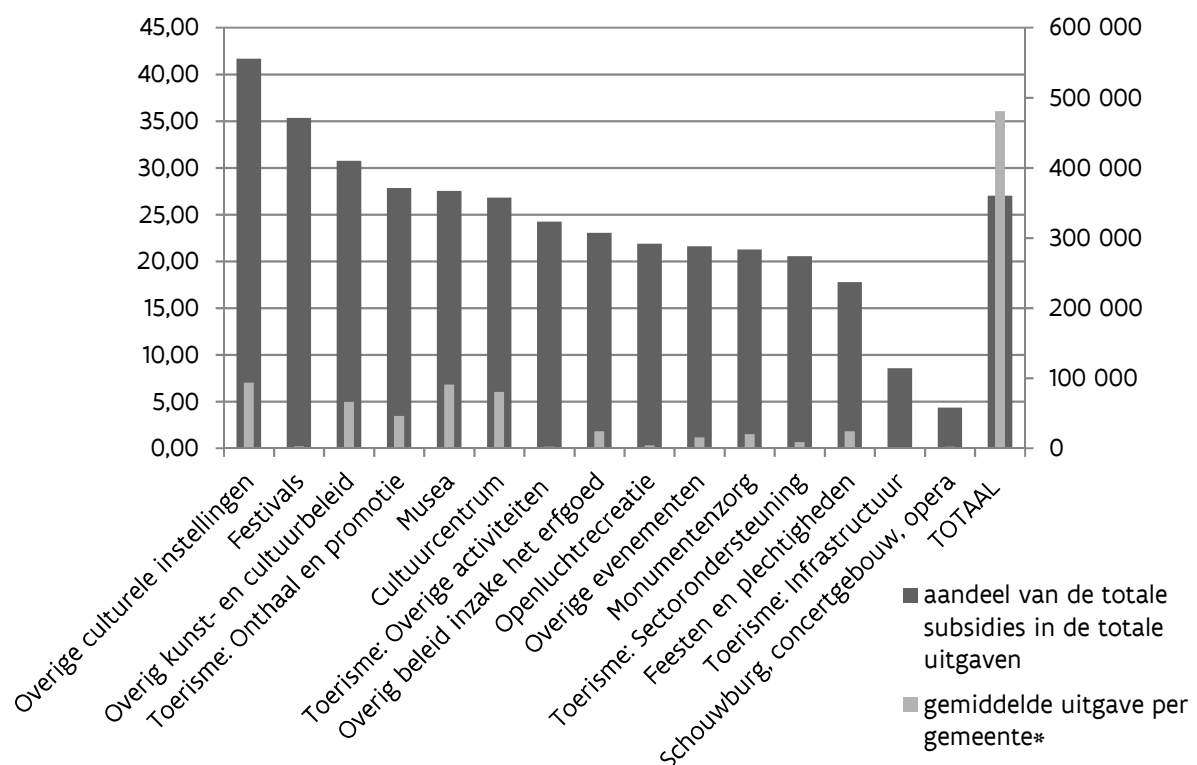
⁹ We nemen hier niet alle 6.410.705 inwoners van het Vlaamse Gewest op 1 januari 2014 omdat we niet beschikken over de gemeentelijke jaarrekeningen van 2014 van Wielsbeke en Herstappe. Zonder de inwoners uit deze gemeenten komen we in totaal uit 6.401.253 Vlaamse inwoners.

¹⁰ Als toeristen tellen we hier de 8.359.077 aankomsten in het Vlaamse Gewest van verblijfstoeristen (Belgen en buitenlanders) in 2014 en de 48.251.245 Belgische en buitenlandse dagtoeristen in het Vlaamse Gewest (TSA 2014).

verleend toch verschillen, vooral gezien de verschillende bevoegdheden. Zo zijn vooral de subsidies voor openluchtrecreatie (omwille van de provinciale domeinen) veel belangrijker bij provincies en worden er in de provincies geen subsidies uitbetaald in het beleidsveld feesten en plechtigheden.

Bekijken we de **aard van de subsidies** meer in detail, dan stellen we vast dat 83% van de totale subsidies aan toerisme werkingssubsidies zijn. De overige 17% of 25,5 miljoen euro zijn investeringssubsidies. In bijna elk beleidsveld zijn de investeringssubsidies zowel in relatieve als absolute cijfers een stuk lager dan de werkingssubsidies. Enkel bij Monumentenzorg worden meer investeringssubsidies dan werkingssubsidies uitbetaald. Naar hoogte van de werkingssubsidies zien we eenzelfde volgorde van beleidsvelden als bij de totale subsidies. Enkel de musea dalen een beetje in belang en vooral monumentenzorg krijgt relatief gezien minder werkingssubsidies dan bij de totale subsidies. Omgekeerd staan de musea afgetekend op de eerste plaats bij de investeringssubsidies, gevolgd door monumentenzorg.

FIGUUR 2: Aandeel van de totale subsidies in de totale uitgaven van gemeenten (linkeras) en gemiddelde totale subsidie per gemeente (rechteras), naar beleidsveld, 2014, in % van de totale uitgaven en in euro.

BRON: ABB, verwerking DKB-SVR.

*Alle gemeenten, dus gedeeld 306, ongeacht of ze iets invulden.

Naast de globale cijfers voor alle gemeenten samen is het ook interessant om te kijken naar meer details. In de eerste plaats kunnen we per beleidsveld een blik werpen op het **aandeel** van de subsidies in de totale uitgaven van gemeenten. Voor alle toeristische beleidsvelden samen zien we dat 27% van alle uitgaven subsidies zijn. In sommige

beleidsvelden is dit aandeel veel hoger: bij de overige culturele instellingen zijn maar liefst 42% van de uitgaven subsidies, bij de festivals gaat het om 35% en ook in het overig kunst- en cultuurbeleid hebben de subsidies met 31% van de totale uitgaven een hoger aandeel dan gemiddeld. In het overgrote deel van de toeristische beleidsvelden zijn de subsidies goed voor aandelen van 18% tot 28% van de totale uitgaven, waarbij toerisme: onthaal en promotie, musea en cultuurcentra heel dicht rond het gemiddelde van 27% hangen. In twee beleidsvelden maken de subsidies een relatief klein aandeel uit van de totale uitgaven. Bij de toeristische infrastructuur gaat het om 9%, bij schouwburgen, concertgebouwen en opera om slechts 4%.

Toch zeggen deze aandelen niet alles. Als we de **gemiddelde gemeentelijke subsidie** per beleidsveld ernaast zetten, valt bijvoorbeeld op dat hoewel er in het beleidsveld festivals een groot aandeel van de middelen subsidies zijn, deze subsidies in absolute cijfers erg laag zijn (2.681 euro per gemeente¹¹). Aan de andere kant is het aandeel subsidies bij feesten en plechtigheden slechts 17% van de totale uitgaven, maar gaat het concreet om gemiddeld 24.000 euro die in 2014 per gemeente werd uitbetaald. We zien grote schommelingen per beleidsveld, maar in totaal geven de Vlaamse gemeenten gemiddeld 480.636 euro uit aan subsidies in ten voordele van toerisme.

De gemiddelde bedragen waarvan sprake, werden berekend op alle gemeenten, ook op de gemeenten die in 2014 geen uitgaven boekten in dit beleidsveld. Niet elke gemeente doet immers jaarlijks uitgaven in elk beleidsveld. Vandaar dat hieronder de gemiddelde werkings- en investeringssubsidie in beeld gebracht worden, berekend op alle gemeenten die in 2014 een subsidie uitbetaalden in een bepaald beleidsveld.

Bekijken we hier het globale beeld, dan zien we al een ander verhaal. Daar waar we voor alle gemeenten uitkwamen op een gemiddelde gemeentelijke subsidie aan toerisme van 480.636 euro, zien we dat het gemiddelde subsidiebedrag van die gemeenten die subsidies geven in werkelijkheid een stuk hoger ligt. Het gemiddelde bedrag van gemeenten die ook werkelijk uitgaven hebben gedaan komt voor de werkingssubsidies op 403.864 euro en voor de investeringssubsidies op 311.119 euro.

In totaal betaalden 301 van de 306 gemeenten minstens in één van de toeristische beleidsvelden een werkingssubsidie uit in 2014. Bij de investeringssubsidies ging het om 111 gemeenten. Vooral in het beleidsveld feesten en plechtigheden geven gemeenten subsidies. Maar liefst 213 gemeenten verstrekken hier werkingssubsidies, 4 gemeenten ook investeringssubsidies. Heel veel gemeenten betalen dus subsidies uit in dit beleidsveld, maar het gemiddelde subsidiebedrag is relatief laag: 31.163 euro per gemeente. Aan de andere kant van de tabel zien we dat slechts 2 gemeenten in 2014 een werkingssubsidie uitkeren voor schouwburgen, concertgebouwen en opera, maar dat het gemiddeld bedrag wel ruim 350.000 euro is, het tienvoud van het subsidiebedrag bij feesten en plechtigheden. Het hoogste gemiddelde subsidiebedrag voor werking zien we bij cultuurcentra: de 55 gemeenten die hier subsidies uitbetalen doen dat gemiddeld voor 435.900 euro. Bij de investeringssubsidies zien we het hoogste gemiddelde bedrag in het beleidsveld musea: de 9 gemeenten die subsidies inschrijven voor musea doen dat gemiddeld voor ruim 1,1 miljoen euro. Bij de investeringssubsidies is het aantal gemeenten

¹¹ Alle gemeenten, dus gedeeld door 306, ongeacht of ze iets invulden.

dat een subsidie uitkeert veel kleiner. Het hoogste aantal gemeenten, namelijk 36 tellen we bij monumentenzorg, met een gemiddeld bedrag van 151.856 euro.

TABEL 11: Gemiddelde werkingssubsidies en investeringssubsidies door gemeenten aan toerisme, gemeenten die minstens 1 euro subsidies uitgeven in dat beleidsveld, naar beleidsveld, 2014, in euro en in aantal gemeenten.

	Werkingssubsidies		Investeringsubsidies	
	Gemiddelde in euro	Aantal gemeenten >0	Gemiddelde in euro	Aantal gemeenten >0
Feesten en plechtigheden	31.163	213	170.661	4
Overige culturele instellingen	155.235	168	132.837	19
Toerisme: Onthaal en promotie	104.293	131	70.623	6
Overig kunst- en cultuurbeleid	128.025	126	416.037	10
Toerisme: Sectorondersteuning	21.437	114	74.518	3
Overige evenementen	57.836	82	33.530	1
Overig beleid inzake het erfgoed	83.446	77	88.462	10
Cultuurcentrum	435.939	55	73.614	7
Musea	365.800	48	1.137.485	9
Monumentenzorg	18.469	32	151.856	36
Festivals	37.290	22	0	0
Toerisme: Overige activiteiten	35.970	19	1.870	1
Openlucht recreatie	65.115	14	137.928	2
Toerisme: Infrastructuur	27.903	7	27.398	3
Schouwburg, concertgebouw, opera	351.842	2	0	0
TOTAAL	403.864	301	311.119	111

BRON: ABB, verwerking DKB-SVR.

We kunnen de uitgekeerde subsidies ook opdelen naar **macrobestemming**. In totaal geven de kunststeden ruim 80 miljoen euro uit aan werkings- en investeringssubsidies ten voordele van toerisme. Aan de kust gaat het om ruim 16 miljoen euro en in de overige Vlaamse gemeenten wordt samen 50 miljoen aan werkings- en investeringssubsidies ten voordele van toerisme uitbetaald.

Het is opvallend dat er tussen de gemeenten in deze macrobestemmingen grote verschillen waar te nemen zijn. Zo zien we bij de kunststeden dat Antwerpen en Gent elk ongeveer 1/3 van de 80 miljoen subsidies ten voordele van toerisme in de kunststeden uitbetalen: concreet gaat het om 25,9 miljoen euro door Gent en 26,4 miljoen euro door Antwerpen. De overige 3 kleinere steden geven samen het overige derde uit. Aan de kust, waar in totaal 16 miljoen euro wordt uitbetaald, zien we dat Oostende maar liefst 42% van alle subsidies uitbetaald heeft, goed voor 6,9 miljoen euro. Ook Knokke-Heist geeft met 4,7 miljoen euro 29% van de subsidies aan de kust uit. De zeven andere kustgemeenten betalen de resterende 29% van subsidies ten voordele van toerisme uit.

Deze bedragen kunnen ook nu omgezet worden naar een bedrag per inwoner of per toerist¹². Naar inwoners zien we aan de kust en in de kunststeden een bedrag dat heel

¹² We werken hier met het totale inwonersaantal op 1 januari 2014 genomen, Zeebrugge wordt mee met de rest van Brugge bij de kunststeden en niet bij de kust gerekend. Voor de toeristen werden de aankomsten van verblijfstoeristen (Belgen en buitenlanders) in 2014 per macrobestemming opgeteld met de Belgische

dicht bij elkaar ligt: 77 euro per inwoner aan de kust en 76 euro in de kunststeden. In de Vlaamse regio's gaat het om een kleine 10 euro per inwoner. Als we de bedragen bekijken per toerist, dan zijn de verschillen tussen de macrobestemmingen minder groot: aan de kust wordt per toerist 2,7 euro uitgegeven, in de Vlaamse regio's gaat het om 3,7 euro en in de kunststeden om 9 euro per toerist.

TABEL 12: Som van werkingssubsidies en investeringssubsidies door gemeenten aan toerisme, naar macrobestemming, 2014, in euro en % van het totaal per macrobestemming.

	Kunststeden		Kust		Vlaamse regio's	
	Absoluut	%	Absoluut	%	Absoluut	%
Overige culturele instellingen	19.599.906	24,4	460.240	2,8	8.543.294	17,0
Musea	25.046.181	31,1	1.092.837	6,7	1.656.761	3,3
Cultuurcentrum	2.339.833	2,9	4.055.761	24,8	18.096.376	36,0
Overig kunst- en cultuurbeleid	15.424.835	19,2	359.768	2,2	4.506.863	9,0
Toerisme: Onthaal en promotie	1.311.029	1,6	9.120.040	55,7	3.655.045	7,3
Feesten en plechtigheden	2.278.712	2,8	157.931	1,0	4.883.811	9,7
Overig beleid inzake het erfgoed	6.328.809	7,9	11.324	0,1	969.858	1,9
Monumentenzorg	4.501.697	5,6	6.643	0,0	1.549.483	3,1
Overige evenementen	2.677.245	3,3	49.596	0,3	2.049.220	4,1
Toerisme: Sectorondersteuning	330.498	0,4	627.137	3,8	1.709.686	3,4
Openluchtrecreatie	0	0,0	0	0,0	1.187.463	2,4
Festivals	398.995	0,5	0	0,0	421.391	0,8
Schouwburg, concertgebouw, opera	0	0,0	381.684	2,3	322.000	0,6
Toerisme: Overige activiteiten	24.000	0,0	22.270	0,1	639.024	1,3
Toerisme: Infrastructuur	166.214	0,2	18.995	0,1	92.308	0,2
TOTAAL	80.427.953	100	16.364.226	100	50.282.583	100
per inwoner	75,8		77,3		9,8	
per aankomsten en dagtoeristen	9,0		2,7		3,8	

BRON: ABB, verwerking DKB-SVR.

Naar beleidsvelden zijn er grote verschillen waar te nemen tussen de verschillende macrobestemmingen. Zo gaan de meeste subsidies in de kunststeden overduidelijk naar de musea (31%) en de overige culturele instellingen (24%) en het overig kunst- en cultuurbeleid (19%). In alle andere beleidsvelden samen wordt slechts 25% van de subsidies uitbetaald. Alleen in Leuven worden subsidies uitbetaald aan het cultuurcentrum. Aan de kust zien we een totaal ander beeld: daar ontvangt toerisme-onthaal en promotie met 56% van de subsidies en het cultuurcentrum 25%. Alle andere domeinen ontvangen aan de kust slechts een fractie van de subsidies. De enige kustgemeente die subsidies aan schouwburg, opera en concertgebouw gaf, was Nieuwpoort. In de Vlaamse regio's zien we dan weer een overwicht van de subsidies aan het cultuurcentrum (36%). Ook de overige culturele instellingen ontvangen nog een aanzienlijk bedrag in de Vlaamse regio's en voor het eerste nemen de feesten en plechtigheden een relatief prominente plaats in (10%). Het enige bedrag dat werd ingeschreven als subsidies aan schouwburg, concertgebouw of opera is in Sint-Truiden uitgegeven.

dagtoeristen (daguitstapenonderzoek 2011) voor het motief ontspanning per macrobestemming. Het aantal buitenlandse dagtoeristen of de dagzakentoeeristen kunnen we niet onderverdelen naar macrobestemming. Er werd ook op geen enkel moment rekening gehouden met het aantal tweede verblijfstoeristen, nog in bevolkingsaantal, noch bij de toeristen. Vooral aan de kust maakt dit dat de bekomen cijfers in werkelijkheid lager liggen dan het berekende cijfer per inwoner of per toerist.

TABEL 13: Werkingssubsidies, investeringssubsidies en totale subsidies door gemeenten aan toerisme, naar economische sectorcode, 2014, in euro en % van het totaal.

	Werkingssubsidies		Investeringsubsidies		Totale subsidies	
	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal	In euro	In % totaal
Instellingen zonder winstoogmerk	43.180.888	29,36	3.898.776	2,65	47.079.664	32,01
EVA	31.329.402	21,30	12.999.685	8,84	44.329.087	30,14
Niet-financiële vennootschappen	26.999.564	18,36	5.773.171	3,93	32.772.735	22,28
Huishoudens	14.059.389	9,56	2.349.125	1,60	16.408.514	11,16
Gemeente	1.712.902	1,16	0	0,00	1.712.902	1,16
IGS	1.599.034	1,09	137.549	0,09	1.736.582	1,18
Regionale overheid	1.570.935	1,07	184.706	0,13	1.755.640	1,19
Financiële instellingen	452.318	0,31	2.499	0,00	454.817	0,31
Provincie	417.242	0,28	24.772	0,02	442.014	0,30
Besturen van de eredienst	124.998	0,08	64.924	0,04	189.922	0,13
Andere lokale overheden	62.961	0,04	0	0,00	62.961	0,04
OCMW	34.645	0,02	76.530	0,05	111.175	0,08
Federale overheid	11.226	0,01	0	0,00	11.226	0,01
Sociale zekerheid	7.222	0,00	0	0,00	7.222	0,00
Politiezone	300	0,00	0	0,00	300	0,00
TOTAAL	121.563.025	82,65	25.511.737	17,35	147.074.762	100,0

BRON: ABB, verwerking DKB-SVR.

Als ook de economische sectorcodes in het verhaal worden opgenomen, kunnen we de **begunstigden** van de subsidies onder de loep nemen. Drie groepen begunstigden krijgen samen bijna drie vierden van alle subsidies die door gemeenten werden uitbetaald in de toeristische beleidsvelden. De instellingen zonder winstoogmerk krijgen 32% van de middelen of 47 miljoen euro. De EVA's of Extern Verzelfstandigde Agentschappen krijgen 30% van de middelen of 44 miljoen euro. De niet-financiële vennootschappen ontvangen bijna 33 miljoen euro of 22% van de gemeentelijke subsidies aan toerisme. Daarnaast ontvangen de huishoudens ruim 16 miljoen euro subsidies of 11% van het totaal. De overige 11 categorieën van ontvangers, krijgen elk maximum 1,2% van de subsidies. Opgesplitst naar werkings- en investeringssubsidies zien we dezelfde drie groepen die met voorsprong de meeste subsidies ontvangen: EVA's, izw's en niet-financiële vennootschappen, al krijgen hier vooral de EVA's de investeringsmiddelen en neemt het belang van de izw's sterk af.

Besluit

In 2014 gaf de **Vlaamse overheid** in totaal bijna 650 miljoen euro uit aan subsidies in het kader van toerisme. Dat is 74% van het totale budget dat in 2014 aan toerisme werd uitgegeven door de Vlaamse overheid. De overige 26% zijn dus werkingskosten of investeringen in toerisme. Deze 650 miljoen euro komt ook overeen met 2,2% van alle uitgaven in alle beleidsvelden samen. 650 miljoen euro is daarnaast ook goed voor 101 euro per inwoner of 11,5 euro per toerist in het Vlaamse Gewest in 2014.

Vooraf in het beleidsveld cultuur worden veel Vlaamse subsidies uitbetaald (84%) en de werkingssubsidies (82%) zijn duidelijk belangrijker dan de investeringssubsidies. De begunstigden van het Vlaamse subsidiebeleid inzake toerisme zijn in de eerste plaats vzw's (bijna 50% van alle uitbetaalde subsidies), maar ook de lokale besturen ontvangen bijna 30% van de subsidies. Het bedrag dat de lokale besturen in 2014 hebben ontvangen, leunt heel dicht aan bij het bedrag dat ze zelf aan toeristische subsidies uitbetalen.

In 2014 gaven de **lokale besturen** in totaal ruim 211 miljoen euro uit aan subsidies in het kader van toerisme. Dat is 30% van het totale budget dat in 2014 aan toerisme werd uitgegeven door alle lokale besturen samen. Lokale besturen geven dus 70% van hun uitgaven aan toerisme niet in subsidies uit, maar in werkingskosten of eigen investeringen. Bij de Vlaamse overheid zagen we het omgekeerde beeld: 74% van de uitgaven aan toerisme waren subsidies. Omgerekend is 211 miljoen euro ook goed voor 1,4% van alle uitgaven van alle lokale besturen samen. Deze 211 miljoen euro komt ook neer op 33 euro per inwoner of 3,7 euro per toerist in het Vlaamse Gewest in 2014.

De gemeenten betalen 147 miljoen euro subsidies hiervan uit (27% van alle gemeentelijke uitgaven aan toerisme en 1,3% van de totale uitgaven), de provincies de overige 64 miljoen euro (40% van alle provinciale uitgaven aan toerisme en 5% van de totale uitgaven). Opvallend is dat gemeenten vooral veel subsidies verstrekken aan hun cultuurcentrum en andere culturele instellingen, provincies subsidiëren dan weer relatief veel openluchtrecreatie. In de top-vijf van beleidsvelden met hoge toeristische subsidies zien we verder zowel bij gemeenten als provincies musea, toerisme: onthaal en promotie en overig kunst- en cultuurbeleid. Begunstigden zijn bij alle lokale besturen vooral externe verzelfstandigde agentschappen (34%), instellingen zonder winstoogmerk (30%) en niet-financiële vennootschappen (23%).